

GIỚI THIỆU NỘI DUNG CÁC CHUYÊN SAN THỐNG KÊ NĂM 2002 - 2004

Nguyễn Thái Hà

Cùng với việc xuất bản định kỳ tờ Thông tin Khoa học Thống kê (2 tháng/số). Trong ba năm qua (2002-2004) Viện Khoa học Thống kê đã xuất bản 11 số Chuyên san thống kê phục vụ cho công tác nghiệp vụ của Ngành.

Những chủ đề thống kê chuyên ngành đề cập trong các số chuyên san trong thời gian qua tương đối đa dạng, ngoài các chuyên san về thống kê địa phương, về các cuộc điều tra lớn còn có các chuyên san về Phân loại thống kê, về Điều tra tiến sỹ, Vốn đầu tư, Các chỉ số thống kê tổng hợp, Luật thống kê, và chuyên san Công nghệ thông tin,...

Dưới đây giới thiệu những nội dung cơ bản của các số chuyên san nhằm giúp độc giả có thông tin đầy đủ về các nội dung Chuyên san của Viện Khoa học Thống kê và các số chuyên san đã xuất bản trong các năm 2002, 2003 và 2004.

Năm 2002: xuất bản 4 chuyên san

Chuyên san Phân loại Thống kê

Phân loại là một phương pháp quan trọng được sử dụng phổ biến trong nghiên cứu khoa học tự nhiên cũng như khoa học xã hội. Phương pháp phân loại được ứng dụng rộng rãi trong nhiều lĩnh vực và đặc biệt công tác thống kê. Tổng cục Thống kê đã xây dựng nhiều bảng phân loại thống kê phục vụ cho công tác quản lý điều hành, cũng như xử lý lập các bảng biểu thống kê, trong đó tiêu biểu nhất là bảng phân ngành kinh tế, phân loại ngành nghề đào tạo, phân

loại danh mục hàng hoá,... đồng thời đã nghiên cứu ứng dụng nhiều bảng phân loại theo tiêu chuẩn của thống kê quốc tế vào thực tiễn công tác thống kê của nước ta. Do nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan nên các bảng phân loại thống kê này còn có những hạn chế, đặc biệt trong điều kiện hội nhập kinh tế thế giới và sự bùng nổ của công nghệ thông tin hiện nay. Tháng 6/2002, được sự hỗ trợ của các Tổ chức Thống kê quốc tế, Tổng cục Thống kê đã tổ chức hội thảo về phân loại thống kê với sự tham gia của 25 chuyên gia đại diện cho 14 nước trong khu vực và các tổ chức quốc tế. Trên cơ sở các tài liệu của hội thảo, Ban biên tập Thông tin khoa học thống kê đã chọn lọc, biên tập và xuất bản chuyên san Phân loại thống kê.

Chuyên san Phân loại thống kê gồm các bài giới thiệu tình hình nghiên cứu ứng dụng phân loại thống kê ở các nước trong khu vực: Indonesia, Hàn quốc, Nhật Bản, Trung quốc, Malaysia, Thái lan và Singapore và một số bài viết về phân loại thống kê; giới thiệu bản sửa đổi phân ngành chuẩn quốc tế (ISIC) và phân loại sản phẩm chủ yếu (CPC) 2002, những vấn đề lý luận cơ bản về phân loại thống kê, thực trạng công tác phân loại thống kê nước ta,...

Chuyên san điều tra tiến sỹ

Cuối năm 2000, Tổng cục Thống kê đã quyết định tiến hành điều tra thu thập thông tin chuyên sâu về tiến sỹ và phó tiến sỹ theo danh sách trích ngang từ Tổng điều tra dân số và nhà ở ngày 1/4/1999. Những thông tin

thu thập được từ cuộc điều tra tiến sỹ được nhiều cơ quan Trung ương và địa phương đánh giá cao và đã được đưa vào hoạch định chính sách phát triển khoa học công nghệ nước ta trong những năm đầu của thiên niên kỷ mới.

Trên cơ sở kết quả của cuộc điều tra, Ban biên tập tờ Thông tin khoa học thống kê đã xuất bản Chuyên san điều tra tiến sỹ, nội dung của chuyên san gồm các bài: giới thiệu các tài liệu phục vụ cho điều tra như quyết định tổ chức điều tra và phương án điều tra, những bài viết giới thiệu về nội dung điều tra cũng như những kinh nghiệm về quá trình kiểm tra, mã hoá về tổ chức, xử lý số liệu điều tra, khai thác số liệu, nhập và hiệu chỉnh số liệu, giới thiệu tóm tắt nội dung phân tích kết quả cuộc điều tra...

Chuyên san thống kê địa phương

Với sự cộng tác tích cực của lãnh đạo và cán bộ nghiệp vụ ở các Cục Thống kê tỉnh/thành phố Đà Nẵng, Thừa Thiên Huế, Quảng Bình, Quảng Trị, Nghệ An, Hà Tĩnh, Thanh Hoá, Ninh Bình và Hà Nội, Ban biên tập tờ Thông tin Khoa học Thống kê đã chọn 16 bài viết đăng trong số chuyên san Thống kê địa phương. Nội dung chuyên san tập trung trao đổi các vấn đề nghiệp vụ bức xúc trong thực tiễn công tác thống kê, hoàn thiện công tác thống kê xã phường, điều tra năng suất sản lượng cây trồng, hệ thống báo cáo thống kê, thông tin thống kê cũng như tình hình triển khai hoạt động khoa học và thông tin khoa học ở địa phương,...

Chuyên san Tổng điều tra các cơ sở kinh tế, hành chính, sự nghiệp

Năm 2002, Tổng cục thống kê tiến hành Tổng điều tra các cơ sở kinh tế, hành chính, sự nghiệp. Đây là cuộc Tổng điều tra lần thứ hai (lần thứ nhất được thực hiện vào năm 1995). Mục đích của cuộc Tổng điều tra nhằm thu thập số liệu về số lượng đơn vị, loại hình tổ chức, số lượng và cơ cấu lao động; một số kết quả hoạt động chủ yếu và tình hình ứng dụng công nghệ thông tin của các đơn vị cơ sở - nơi trực tiếp diễn ra các hoạt động kinh tế như: hoạt động sản xuất kinh doanh, quản lý hành chính, hoạt động đảng, đoàn thể, hiệp hội, hoạt động sự nghiệp, các hoạt động kinh tế khác tại các tỉnh/ thành phố trên phạm vi cả nước.

Chuyên san Tổng điều tra các cơ sở kinh tế, hành chính, sự nghiệp giới thiệu Quyết định của Thủ tướng Chính phủ; Phương án Tổng điều tra các cơ sở kinh tế, hành chính, sự nghiệp năm 2002; và tám bài viết về những vấn đề chủ yếu liên quan đến cuộc Tổng điều tra; kinh nghiệm từ cuộc Tổng điều tra các cơ sở kinh tế, hành chính, sự nghiệp năm 1995 cũng như kinh nghiệm của các nước trên thế giới về tổng điều tra các cơ sở kinh tế, hành chính, sự nghiệp về loại hình điều tra này.

Năm 2003: xuất bản 3 chuyên san

Chuyên san Phương pháp tính giá trị trên một đơn vị diện tích

Trước thực trạng nhiều địa phương đang phát động phong trào thi đua đạt 50 triệu đồng trên 1 hecta đất nông nghiệp. Vụ Thống kê Nông, Lâm nghiệp và Thủy sản đã dự thảo phương pháp tính chỉ tiêu giá trị sản phẩm trên 1 hecta đất và đã được nhiều địa

phương trong cả nước nghiên cứu áp dụng. Tuy nhiên, việc tính toán chỉ tiêu giá trị sản phẩm trên 1 hecta đất là vấn đề mới và phức tạp đang trong quá trình nghiên cứu nên còn nhiều vấn đề lý luận lẫn thực tiễn chưa được làm sáng tỏ.

Ngày 18 tháng 12 năm 2003, Viện Khoa học Thống kê đã phối hợp với Vụ Thống kê Nông, Lâm nghiệp và Thủy sản tổ chức hội thảo trưng cầu ý kiến các cán bộ khoa học và cán bộ thực tế nhằm hoàn thiện phương pháp tính chỉ tiêu giá trị trên 1 ha đất. Trên cơ sở các tham luận và phát biểu của các đại biểu tham dự hội thảo, Ban biên tập Thông tin Khoa học thống kê chọn lọc và ra Chuyên san "Phương pháp tính giá trị trên đơn vị diện tích". Nội dung của chuyên san gồm các bài viết tập trung chủ yếu vào vấn đề phương pháp luận, phương pháp tính và tính toán thử nghiệm chỉ tiêu giá trị sản phẩm trên 1 hecta đất ở các địa phương.

Chuyên san Điều tra doanh nghiệp 2003

Thực hiện đường lối đổi mới quản lý kinh tế và thực hiện Luật Doanh nghiệp, trong những năm qua số lượng các doanh nghiệp tăng nhanh. Do vậy, một nhiệm vụ đặt ra cho ngành Thống kê phải tiến hành thu thập được các thông tin cơ bản về các loại hình doanh nghiệp phục vụ nhu cầu thông tin cho các cấp quản lý. Ngày 27/2/2003, Tổng cục trưởng Tổng cục Thống kê đã có Quyết định số 142/2003/QĐ-TCTK về "Điều tra hoạt động sản xuất kinh doanh của các doanh nghiệp".

Chuyên san điều tra doanh nghiệp giới thiệu các văn bản pháp quy về Điều tra doanh nghiệp, phương án điều tra và giới thiệu một cách có hệ thống các nghiệp vụ về

tổ chức, kiểm tra, xử lý cũng như nội dung cơ bản của cuộc điều tra.

Chuyên san thống kê địa phương

Chuyên san thống kê địa phương năm 2003 gồm các bài viết của lãnh đạo và cán bộ các Cục Thống kê Hải Dương, Hưng Yên và Thái Bình, Phú Yên, Quảng Bình, Quảng Trị và Hà Nam.

Các bài viết tập trung vào các chủ đề: tổng quan về tình hình kinh tế xã hội của tỉnh Phú Yên, Quảng Trị, Thái Bình; các bài phản ánh những vấn đề nghiệp vụ bức xúc của ngành như thực trạng sử dụng hệ thống chỉ tiêu thống kê trong phân tích đánh giá tình hình kinh tế xã hội ở cấp huyện; chế độ báo cáo thống kê định kỳ của các doanh nghiệp quốc doanh nông nghiệp; ý kiến về ba cuộc tổng điều tra, phương pháp tính giá trị sản xuất trên 1 hecta đất canh tác...

Năm 2004: xuất bản 4 chuyên san

Chuyên san phổ biến Luật Thống kê

Pháp lệnh kế toán và thống kê được ban hành năm 1988 đã góp phần tăng cường ý thức pháp luật và trật tự kỷ cương trong công tác kế toán và thống kê, tạo cơ sở pháp lý để ngành Thống kê thực hiện đổi mới tổ chức, phương pháp thu thập, tổng hợp và cung cấp thông tin kinh tế - xã hội. Sau 15 năm thực hiện, bên cạnh những kết quả đạt được, Pháp lệnh kế toán và thống kê đã bộc lộ những hạn chế, bất cập. Những năm gần đây Tổng cục Thống kê đã đề nghị Chính phủ cho phép dự thảo Luật Thống kê thay thế Pháp lệnh kế toán và thống kê. Sau thời gian soạn thảo, Luật Thống kê đã được Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam thông qua tại kỳ họp thứ 3, Quốc

hội khoá 9, được Chủ tịch nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam ký lệnh số 13/2003/L/CTN ngày 26/6/2003 công bố và có hiệu lực thi hành từ 1/1/2004.

Chuyên san phổ biến Luật Thống kê giới thiệu phạm vi đối tượng, quyền và nghĩa vụ được quy định trong Luật Thống kê; các nguyên tắc cơ bản và những hành vi bị nghiêm cấm trong hoạt động thống kê; Sự khác nhau cơ bản giữa Luật Thống kê và Pháp lệnh kế toán-thống kê; Điều phối hoạt động thống kê; Thẩm định phương án điều tra thống kê, chế độ báo cáo thống kê, Quản lý nhà nước về thống kê...

Chuyên san các chỉ số thống kê tổng hợp

Chuyên san các chỉ số thống kê tổng hợp gồm các bài giới thiệu một số chỉ số tổng hợp và phương pháp tính các chỉ số như: Chỉ số phát triển con người (HDI), chỉ số số liên quan đến giới (GDI), chỉ số vai trò của giới (GEM), chỉ số thành tựu công nghệ (TAI), chỉ số cạnh tranh tăng trưởng (BCI), tổng sản phẩm trong nước (GDP), Hệ số đầu tư tăng trưởng (ICOR), tốc độ tăng các nhân tố tổng hợp và ứng dụng trong phân tích thống kê của hệ số GINI và hệ số ELTETO – FRIGYES.

Chuyên san thống kê vốn đầu tư

Vốn đầu tư là một chỉ tiêu kinh tế tổng hợp quan trọng, phản ánh tiềm năng phát triển kinh tế- xã hội cũng như hiệu quả sử dụng vốn. Ở nước ta đã có quá trình nghiên cứu và áp dụng thống kê vốn đầu tư thực tế từ nhiều năm. Mặc dù đây là một chỉ tiêu kinh tế vĩ mô quan trọng, thu hút sự quan tâm của xã hội, các ngành các cấp song nhiều năm qua chỉ tiêu vốn đầu tư chưa

được hiểu và sử dụng thống nhất, rõ ràng, cụ thể, việc tính toán còn trùng chéo, chưa xác định được đúng, đủ nội dung và phạm vi.

Để góp phần làm sáng tỏ khái niệm, nội dung và phương pháp tính chỉ tiêu vốn đầu tư, Viện Khoa học thống kê đã phối hợp với các đơn vị trong Tổng cục Thống kê, trường Đại học kinh tế quốc dân Hà nội tổ chức hội thảo về vốn đầu tư nhằm thu thập ý kiến của các cán bộ thực tế và cán bộ khoa học có nghiên cứu về vốn đầu tư. Trên cơ sở các báo cáo tham luận và ý kiến phát biểu tại Hội thảo về vốn đầu tư, Ban biên tập xuất bản Chuyên san thống kê vốn đầu tư, nội dung các bài viết tập trung vào các vấn đề về: khái niệm vốn đầu tư; những nội dung cơ bản về chỉ tiêu vốn đầu tư và phương pháp thu thập tính toán chỉ tiêu vốn đầu tư.

Chuyên san công nghệ thông tin

Chuyên san Công nghệ thông tin giới thiệu với độc giả về thực trạng và kế hoạch phát triển ứng dụng công nghệ thông tin của ngành Thống kê trong những năm tới. Nội dung Chuyên san công nghệ thông tin gồm các bài tham luận và phát biểu tại Hội nghị chuyên đề về công tác Công nghệ thông tin trong Ngành của các đơn vị trong Tổng cục Thống kê, của các trung tâm tính toán thống kê và một số cục thống kê tỉnh/thành phố trực thuộc trung ương như: tăng cường và đẩy mạnh việc ứng dụng công nghệ thông tin trong ngành Thống kê; định hướng phát triển công nghệ thông tin ngành Thống kê trong những năm tới; tình hình ứng dụng và phát triển công nghệ thông tin ở các vụ thống kê nghiệp vụ và các cục thống kê địa phương ■